

Review

Educational use of research self-efficacy roadmap curriculum

Maydeh Khanalipour-Rodi¹, Babak Hosseinzadeh^{2*}, Sayeda Zahra Hosseini Doron-Kalai³

1. PhD student of Educational Administration, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran.

2. Faculty member, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran.

3. Faculty member, Department of Educational Sciences, Faculty of Humanities, Babol Branch, Islamic Azad University, Babol, Iran.

*.Corresponding Author: E-mail: hosseinzadeh2002@gmail.com

(Received 5 May 2023; Accepted 4 November 2023)

Abstract

Summary Using the curriculum has a great impact on the educational and research process of schools, universities and institutions. The present study is a simple descriptive review in the period from 2018 to 2023 during a search in databases; Isc, Google Scholar, Isi Pubmed with keywords; Curriculum, research, self-efficacy, research self-efficacy, education and research have been done in Persian and English languages. During the 4 stages of search and screening and according to the application of the entry criteria, 18 articles were found, of which 5 English articles and 13 Farsi articles were searched. The findings have shown that the curriculum is not only a road map for educational self-efficacy, but it is also effective in advancing research self-efficacy. The curriculum (with an impact on the quality of learning experiences) leads to the acquisition of research capability and research self-efficacy of the learners, therefore, providing a platform for developing the curriculum and creating changes in the curriculum with a research approach and welcoming the changes in the educational system leads to the improvement of competence. Education and promotion of individual and collective research competence.

Keywords: Class Management, Class, Management Style, Learning Strategy, Learning, Self-Regulated Learning, Health System.

ClinExc 2023;13(21-31) (Persian).

بهره‌گیری آموزشی از برنامه درسی نقشه راه خودکارآمدی پژوهشی

مآنده خانعلی پوررودی^۱، بابک حسین‌زاده^{۲*}، سیده زهرا حسینی درون‌کلانی^۳

چکیده

بهره‌گیری از برنامه درسی در روند آموزشی و پژوهشی مدارس، دانشگاه‌ها و موسسات تاثیر بسزایی دارد. مطالعه حاضر یک مطالعه مروری نقلی ساده درباره زمانی ۱۳۹۷ الی ۱۴۰۲ طی جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی؛ ISI, Pubmed, ISC, Google Scholar با کلیدواژه‌های؛ برنامه درسی، پژوهش، خودکارآمدی، خودکارآمدی پژوهشی، آموزش و پژوهش به دو زبان فارسی و انگلیسی صورت گرفته است. در طی ۴ مرحله جستجو و غربالگری و برحسب اعمال معیارهای ورود ۱۸ مقاله یافت شد که ۵ مقاله انگلیسی و ۱۳ مقاله فارسی جستجو بوده است. یافته‌های حاصل از استخراج مقالات نشان داده است که برنامه درسی نه تنها نقشه راه خودکارآمدی آموزشی است بلکه در راه پیشرو خودکارآمدی پژوهشی نیز موثر می‌باشد. برنامه درسی با تاثیر بر کیفیت تجارب یادگیری منجر به کسب توانمندی پژوهشی و خودکارآمدی پژوهشی فراگیران می‌شود، بنابراین فراهم‌سازی بستر تدوین برنامه درسی و ایجاد تحولات در کوریکولوم درسی با رویکرد پژوهشی و استقبال از تحولات نظام آموزشی منجر به ارتقا صلاحیت تحصیلی و ارتقا صلاحیت پژوهشی فردی و جمعی خواهد شد.

واژه‌های کلیدی: برنامه درسی، پژوهش، برنامه‌ریزی، خودکارآمدی، خودکارآمدی پژوهشی، آموزش و پژوهش.

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران.
  ۲. عضو هیئت علمی، گروه علوم تربیتی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران.
  ۳. عضو هیئت علمی، گروه علوم تربیتی، واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی، بابل، ایران.
- * نویسنده مسئول: مازندران، بابل، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بابل، دانشگاه آزاد اسلامی

Email: hosseinzadeh2002@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۲/۱۵ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۱۴۰۲/۰۶/۰۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۱۳

مقدمه

نیازمندی به برخورداری از صلاحیت آموزشی در کنار صلاحیت پژوهشی در عصر حاضر پیش از پیش ضروری است زیرا روش‌های جدید آموزشی گاه با رویکرد پژوهشی رقم می‌خورد، امروزه معیارهای سنجش موسسات و دانشگاه‌ها، تولید و عرضه محصولات علمی و عملی آنها می‌باشد. برای دستیابی به اهداف آموزشی و پژوهشی بایستی بستر جهت رشد و اعتلای تولید دانش فراهم می‌گردد. آموزش و پژوهش در فرایند رشد و تکامل علمی در موسسات، مدارس و دانشگاه‌ها نیازمند پرورش فرد و یا افراد توانمند است. توجه صرف به آموزش یا صرف پژوهشی نمی‌تواند توانمندی آموزشی و پژوهشی فرد یا افراد را برای تولید دانش تضمین می‌نماید به همان اندازه که بعد آموزش مورد توجه دست‌اندرکاران نظام آموزش و پژوهش در دنیا است، نیاز است بعد پژوهش نیز مورد توجه قرار گیرد زیرا پرورش انسان مبتکر، خلاق و خودکارآمد در پژوهش، یکی از دغدغه‌های اصلی کشورها و به تبع آن نظام آموزشی است (۱). یکی از راه‌های رسیدن به این هدف توجه به آموزش و به صورت خاص آموزش عالی و موضوع آموزش مبتنی بر پژوهش است. انواع مختلفی از توانمندی و خودمدیریتی پژوهشی در نظام آموزشی دنیا وجود دارد. از طرف دیگر، پژوهشگران و محققان معمولاً برای انجام پژوهش‌های خود از روش‌های مختلفی استفاده می‌نمایند، یکی از این روش‌ها، استفاده از خودکارآمدی پژوهشی است (۲). اهمیت پژوهش در نظام آموزشی در کنار آموزش روز به روز بیشتر می‌گردد زیرا دانسته‌ها و اطلاعات علمی افراد یا از طریق مطالعات علمی و یا از طریق پژوهش‌های خاص که روی یک موضوع انجام می‌دهند، حاصل می‌شود (۳)

بنابراین پژوهش یک عنصر مهم علمی است و در کنار فرایندهای یاددهی-یادگیری، پژوهش نیز به‌عنوان یکی از مهارت‌های اساسی در مقاطع تحصیلات تکمیلی تعریف شده و نقش مهمی در بهبود فرایندهای آموزشی و گسترش مرزهای علم و دانش ایفا می‌کند (۴). بنابراین ارج نهادن و اجرای ماموریت نظام آموزشی بسیار حائز اهمیت است زیرا مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌ها با انجام سه ماموریت اصلی آموزش، پژوهش و ارائه خدمات در ابعاد گوناگون نقش مهمی در جامعه ایفا می‌کنند (۲)، در این مرحله توجه به پژوهش که جزء ماموریت‌های اصل آموزش عالی است مدنظر می‌باشد زیرا پرورش افراد با خصوصیات و روحیه پژوهشگری باعث رشد و اعتلای جامعه می‌شود (۳) و چون دانشگاه‌ها جزء اصلی‌ترین بسترهای بروز و ظهور خلاقیت و اندیشه در مورد مسائل مختلف جامعه اعم از سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و علمی جامعه هستند (۴) نیاز است رسالت آن‌ها نیز مورد توجه قرار می‌گیرد. اهمیت عملکرد پژوهشی و برخورداری از توانمندی پژوهشی در مسیر پیشرو نظام آموزش و پرورش و آموزش عالی منجر به ارتقا شاخصه‌های توسعه‌یافتگی علمی جامعه خواهد شد و چون دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی در مقام پراهمیت‌ترین نهاد علمی فعال در امر پرورش انسان‌ها به‌عنوان مغز متفکر و موتور محرکه جامعه به حساب آمده و حرکت به سوی توسعه پایدار را جهت‌دهی می‌کنند (۹-۵) اهمیت توانمندی آموزشی در کنار توانمندی پژوهشی افراد پررنگ‌تر خواهد بود، بنابراین نیاز است در چارچوب نظام آموزشی و کوریکولوم‌های آموزشی از رویکردهای پژوهشی در کنار رویکردهای آموزشی استفاده کرد. زیرا توانمندسازی پژوهشی اختیاری و داوطلبانه در اهداف کوتاه‌مدت گاهی نتیجه خواهد داد اما در

اهداف بلندمدت نیاز است در این برنامه درسی درج گردد. زیرا برنامه درسی کلیه تجارب، مطالعات، بحث‌ها، فعالیت‌های گروهی و فردی و سایر اعمال شامل می‌شود که فراگیر تحت حمایت، سرپرستی و راهنمایی و درس انجام می‌دهد تعریف می‌شود (۱۰). بنابراین این بایستی کوریکولوم‌های مجهز به طرح دوره و طرح درس‌هایی گردند که فرایند پژوهشی را در کنار فرایند آموزشی به فراگیران منتقل نمایند اهمیت برنامه درسی در نظام آموزشی بر کسی پوشیده نیست.

برنامه درسی به‌عنوان یکی از ستون‌های الزامی سازه علوم تربیتی نقش بی‌بدیلی در عملکردهای تربیتی داشته است و حتی پا را از قلمرو رسمی بودن بیرون گذاشته، فرایند غیررسمی را در بر گرفته است. زیرا تجربیات یادگیری فراگیران با یکدیگر تفاوت دارد و همچنین با تغییرات تدریجی باورها و دانش هر اجتماع، دائما در حال تغییر است (۱۱). گرچه؛ انواع برنامه درسی می‌تواند عرصه‌ها و حوزه‌هایی را پیش‌روی یادگیرندگان قرار دهد و زمینه رشد و ارتقای ظرفیت‌های زیربنایی و بنیادی گردد (۱۲). اما ماهیت برنامه درسی بر ساختار هدفمند و رسالت تعیین شده‌ای استوار می‌باشد بنابراین تریق پژوهش به بدنه برنامه درسی منجر به توانمندی آموزشی و پژوهشی فراگیران خواهد شد و مدرسین و دست‌اندرکاران نظام آموزشی را در مسیر دستیابی به اهداف یاری خواهد نمود. پژوهش و آموزش مخصوصا درون دانشگاه‌ها اغلب با هدف افزایش تخصص و دانش در یک زمینه خاص و بیشتر با هدف بالا بردن رشد اقتصادی انجام می‌گیرند (۱۳). پژوهش‌ها و فعالیت‌های تحقیقاتی از فرایندها اساسی و مهم برای دانشجویان (۱۶-۱۴) و در توسعه خدمات علمی و بهبود فرایندهای آموزشی در جامعه تاثیر فراوان دارد و اهمیت پژوهش در کنار آموزش در آموزش عالی بیشتر مشهود می‌باشد

زیرا توسعه آموزش عالی از جمله عوامل بنیادین در توسعه پایدار و رقابت‌پذیری اقتصادی کشورها محسوب می‌شود. بنابر این موسسات آموزش عالی شروع به ایجاد تغییرات نظام‌مندتر به سوی پایداری از طریق جهت‌گیری مجدد آموزش، پژوهش، اقدامات و فعالیت‌های توسعه جامعه به‌طور همزمان کرده‌اند بنابر این هموار کردن راه موثر آموزشی در کنار پژوهش یک اقدام مطلوب در نظام آموزشی است. بنابراین در کنار رویکردهای آموزشی که در نظام آموزشی کلاسیک به آن توجه تام شده است رویکرد پژوهشی و بکارگیری روش‌های پژوهشی در قالب برنامه درسی بدون در نظام آموزشی مدرن و توانمند ادغام مثرثمر باشد زیرا عمده‌ترین هدف سازمانی دانشگاه‌ها، ارتقای امور آموزشی و پژوهشی با هم است (۱۷). برنامه درسی که در آن شاخص‌های پژوهشی هم‌دوش شاخص‌های آموزشی اجرا می‌شود تنوع دارد اما هدف عمده و اصلی شاخص‌های پژوهشی ارتقا و توانمندی پژوهشی فراگیران و خود مدیریتی پژوهش و آموزش است. در این بین خودکارآمدی پژوهشی یک عامل رشد و اعتلای فردی و گروهی در بین فراگیران می‌باشد. بنابر این نیاز است تعریف جامعی از ابعاد مختلف آن شرح داده شود. خودکارآمدی تخمین افراد از میزان توانایی‌های شان در زمینه انجام یک فعالیت خاص است (۱۸). خودکارآمدی پژوهشی یک معیار است که در ارزیابی موفقیت شخص در انجام پژوهش‌های علمی و تحقیقاتی بکار می‌رود (۱۹). خودکارآمدی پژوهشی برداشت و تصور و احساس اطمینان نسبت به توانایی‌های مان در زمینه پژوهش است (۱۸). خودکارآمدی پژوهشی را می‌توان به‌عنوان قضاوت‌های افراد نسبت به توانایی‌های خود در زمینه پژوهش به‌منظور سازماندهی و اجرای یک سلسله امور برای رسیدن به

در طی جستجو مقالات به دو زبان فارسی و انگلیسی کلیدواژه‌های مورد هدف مطالعه همانند؛ برنامه درسی، پژوهش، برنامه درسی خودکارآمدی، خودکارآمدی پژوهشی، آموزش و پژوهش تعیین شده است. جستجو در بازه زمانی ۱۴۰۲-۱۳۹۸ صورت گرفته است. تعداد ۱۴۲ مقاله در مرحله اول جستجو در ۵ پایگاه اطلاعاتی یافت شد. این تعداد مقاله توسط دو نویسنده مورد مطالعه قرار گرفت. ۳۹ مقاله از مجموع مقالات به علت تکراری بودن حذف گردید. ۱۸ مقاله به علت عدم دسترسی به کل مقاله و جامع نبودن چکیده در راستای دستیابی به هدف از مطالعه خارج شدند. ۵۴ مقاله به علت عدم ارتباط موضوعی و عدم مقابرت محتوایی با هدف مطالعه و کلید واژه ها نیز از مطالعه خارج شدند. ۳۱ مقاله باقیمانده ۱۸ مقاله در مورد خودکارآمدی و برنامه درسی در مقاله مورد استفاده قرار گرفت و مابقی در سایر بحث برای تحلیل محتوا مورد استفاده قرار گرفت.

یافته‌ها

نتیجه جستجو در پایگاه اطلاعاتی و اعمال معیارهای ورود و خروج به مطالعه منجر به یافتن ۱۵ مقاله شده است جدول شماره یک به طور اختصار یافته‌ها و نتایج مطالعات مختلفی که یافت شده است را نشان می‌دهد. برخی از یافته‌ها در طی محتواخوانی و بازخوانی مکرر با عنوان خودکارآمدی پژوهشی و برنامه درسی ارتباطی نداشته است اما محتوا مقابرت موضوعی با هدف مطالعه داشته است.

بحث

خودکارآمدی پژوهشی که مبنای ایجاد آن برنامه درسی مدرن و هوشمند می‌باشد باعث ارتقا کیفی و کمی آموزه‌های آموزشی و پژوهشی فراگیران می‌شود. استفاده از برنامه درسی خودکارآمدی پژوهشی

عملکردهای پژوهشی مشخص شده بیان کرد. به بیان دیگر خودکارآمدی پژوهشی به این نکته اشاره دارد که فرد تا چه اندازه در انجام یک پژوهش خود را توانا می‌داند و به توانایی‌های خود اعتقاد دارد و این توانایی را در خود می‌بیند که یک پژوهش را با موفقیت انجام دهد (۲۰). خودکارآمدی پژوهشی در دانشجویان به معنای مطمئن بودن از توانایی خود در انجام پژوهش‌های علمی و نتایج موفقیت‌آمیزی که خواهند داشت است (۲۱). خودکارآمدی تخمین افراد از میزان توانایی‌هایشان در زمینه انجام یک فعالیت خاص است و برداشت و تصور و احساس اطمینان نسبت به توانایی‌های مان در زمینه پژوهش است (۱۸). خودکارآمدی پژوهشی یک معیار است که در ارزیابی موفقیت شخص در انجام پژوهش‌های علمی و تحقیقاتی بکار می‌رود (۱۹)، بنابر این خودکارآمدی پژوهشی سبب افزایش عملکرد بهینه در امور گوناگون آموزشی به خصوص پژوهش می‌شود و امکان پیش‌بینی دقیق‌تر و تصمیم‌گیری‌های بهتر در مورد یک مسئله پژوهشی را برای پژوهشگران فراهم می‌کند (۲۲) و خودکارآمدی پژوهش نشان‌دهنده آن است که فرد احساس می‌کند برای اجرای پژوهش مجهز است و این احساس به اعتماد به نفس و اراده بیشتری برای پیگیری فعالیت‌های پژوهشی منجر می‌شود.

روش کار

مطالعه حاضر یک مطالعه مروری نقلی ساده می‌باشد در این مطالعه کتب، اسناد، مقالات در راستای هدف مطالعه که بکارگیری برنامه درسی طی ایجاد صلاحیت خودکارآمدی پژوهشی مورد بررسی قرار گرفت. برای جستجو مقالات پایگاه‌ها شامل؛ ISC, Pubmed, ISI, Google Scholar بوده است.

درسی است. رضایت تحصیلی دانشجویان با عملکرد مطلوب مسئولان و دست‌اندرکاران در حوزه عناصر برنامه درسی میسر می‌شود و از این مهم می‌توان به افزایش خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان دست یافت (۱).

این مهم در حوزه دانشگاهی اهمیت دو صد چندان دارد زیرا علاوه بر فرایندهای یاددهی-یادگیری، پژوهش نیز به‌عنوان یکی از مهارت‌های اساسی در مقاطع تحصیلات تکمیلی تعریف شده و نقش مهمی در بهبود فرایندهای آموزشی و گسترش مرزهای علم و دانش ایفا می‌کند (۴). بنابر این برای بهره‌گیری از علوم در سطوح ملی، بین‌المللی بایستی مهارت‌های اصلی دانشگاه همانند مدیریت پژوهشی و خودکارآمدی پژوهشی به‌عنوان ملاک توانمندی به خوبی پرورش داده شود زیرا با ارتقا خودکارآمدی، پژوهشگران می‌توانند بهترین نتایج را از تحقیقات خود بگیرند و این موضوع می‌تواند در بهبود عملکرد و تجربه پژوهش‌های آینده نقش بسزایی ایفا کند در واقع خودکارآمدی در پژوهش می‌تواند به محققان در بهبود دقت، سرعت و کارایی پژوهش‌هایشان کمک کند و می‌تواند از منابع موجود به بهترین شکل ممکن استفاده شود. پژوهشگران قضاوتی که افراد در مورد توانایی‌های خود برای اجرای یکسری فعالیت‌ها برای رسیدن به اهداف پژوهشی مشخص دارند را خودکارآمدی پژوهشی عنوان می‌کنند (۱۶). خودکارآمدی پژوهشی پیش‌بینی قابل توجهی برای بهره‌وری پژوهش در بین دانشجویان و اعضای هیات علمی است (۴۴) و همچنین خودکارآمدی پژوهشی مهمترین عامل تاثیرگذار بر پایان‌نامه‌های دانشجویان و به‌عنوان پیش‌بینی‌کننده مهمی برای پایداری و پیشرفت تحصیلی دانشجویان تایید می‌شود. خودکارآمدی پژوهشی فرصتی را فراهم می‌کند که با استفاده از آن می‌توان میزان آمادگی افراد در رابطه با فعالیت‌های پژوهشی را مورد سنجش قرار داد (۴۵). چنانچه فراگیران از فرایندهای خودکارآمدی پژوهشی استفاده نمایند می‌توانند به‌طور موثر مطالعه و پژوهش

می‌توانند مهارت‌ها و توانمندی‌های فراگیران را به سرعت ارتقا دهد. این نوع یادگیری منجر به بهبود مهارت‌ها، فراشناختی می‌گردد و به تبع آن منجر به یادگیری پایدار آموزه‌ها و پردازش آموزشی و پژوهشی مطلوب‌تری می‌گردد. پردازش آموزشی و پژوهشی منجر به تجربه یادگیری بهتر و به‌پشتوانه آن ارتقا کیفیت تجارب می‌گردد. به‌طور ساده‌تر خودکارآمدی پژوهشی راه پیشرو کیفیت تجارب یادگیری را هموار می‌کند و تجربه یادگیری موثر، مانا و جذاب برای فراگیران را فراهم می‌کند و فراگیران برای ادامه تلاش برای ادامه یادگیری ترغیب می‌کند بنابراین شناسایی علت یا علل مرتبط با خودکارآمدی پژوهشی فراگیران با نقش واسطه‌ای نگرش، برنامه درسی می‌تواند قدم موثری جهت دستیابی به استراتژی‌های و اهداف کوتاه مدت، میان مدت و بلند مدت آموزشی و پژوهشی می‌باشد. چیزی که در راستای رسیدن به اهداف آموزشی و پژوهشی اهمیت دارد ارتباطات معنادار بین مولفه‌های آموزش و پژوهش می‌باشد به‌طور مثال بسیاری از مطالعات نشان دادند؛ بین مولفه‌های تعاملات آموزشی، یعنی تعامل دانشجو-دانشجو، تعامل دانشجو-استاد و تعامل دانشجو-محتوی با خودکارآمدی پژوهشی ارتباط معنی‌داری وجود دارد (۴۲-۳۸). این ارتباط فراتر از بررسی آماری بین حوزه آموزش و پژوهش می‌باشد زیرا براساس برنامه درسی خودکارآمدی پژوهشی محقق خواهد شد. با رجوع به عناصر برنامه درسی که کلان در قالب اهداف، محتوا، راهبردهای یاددهی-یادگیری، مواد و منابع آموزشی، فعالیت‌های یادگیری فراگیران، زمان آموزش، فضای آموزش، گروه‌بندی فراگیران و ارزشیابی از آنان یاد کرده است و یا ون دن آکر (۴۳) که از آن با عنوان تار عنکبوت طراحی برنامه درسی یاد کرده و عناصر آن را شامل؛ اهداف، محتوا، مواد و منابع، فعالیت‌های یادگیری، گروه‌بندی فراگیران، زمان و مکان یادگیری، ارزشیابی و... می‌داند، نشان‌دهنده این است که خودکارآمدی پژوهشی تا حدود زیادی در گرو پرداختن مطلوب به عناصر برنامه

مبنای برنامه صورت گیرد تبدیل به یک رفتار پایدار در فرد و افراد خواهد شد و بستری جهت ماندگاری فرآیند یاددهی-یادگیری ایجاد خواهد شد. بر همین اساس متخصصان برنامه درسی تصمیم گیران نظام آموزشی، مدیران نظام آموزشی و پژوهشی بایستی از روش‌های مختلفی برای ارتقا توانمندی و خودمدیریتی و خودکارآمدی فراگیران در طول تحصیل استفاده نمایند برخی از عوامل در چشم انداز آتی می‌تواند در دستیابی به اهداف غایی کمک شایانی نماید.

به‌طور مثال تولید و گسترش پایگاه‌های اطلاعاتی، تولید و تدوین محتوای پژوهشی بین‌المللی، بومی‌سازی کوریکولوم‌های موفق پژوهشی دنیا در دانشگاه‌ها بهره‌گیری از دانشجویان و اساتید نخبه دانشگاه‌های دنیا جهت ارتقا رویکردهای پژوهشی و آموزشی، بهره‌گیری از توانمندی آموزشی و پژوهشی اساتید برتر، نخبه، بازنشسته جهت تدوین کوریکولوم‌های پژوهشی، بکارگیری از تجارب پژوهشی سایر دانشگاه‌های (علوم پزشکی، علوم انسانی، علوم پایه)، تزریق برنامه درسی با محوریت پژوهش در تمامی مقاطع دانشگاهی (نه صرفاً تحصیلات تکمیلی) در دانشکده‌ها و دانشگاه‌ها، تبادل دانشجویهای پژوهشی، ایجاد اتاق فکر پژوهشی، ایجاد دوره‌ها و کلاس‌های بازآموزی جهت بروزرسانی رویکردهای پژوهشی مدرسین و اساتید، ایجاد سند تحول برنامه درسی، تدوین قوانین منعطف خرد و کلان در جهت سیاست‌گذاری و... برخی از عوامل تاثیرگذاری مستقیم و غیرمستقیم در فرآیند برنامه درسی پژوهشی در کوریکولوم‌های نظام آموزشی است.

کنند، بر چگونگی مطالعه درسی و پژوهشی خود نظارت نمایند و عملکرد تحصیلی و پژوهشی بهتری داشته باشند (۴۶) در یافته‌های پژوهش دیگران نیز تاثیر خودکارآمدی پژوهشی بر روند تحصیلی و بهره‌وری آموزشی اشاره می‌کند (۲۴-۲۳، ۳۰، ۳۲، ۳۴، ۳۷، ۴۷) وقتی توانمندی و خودکارآمدی پژوهشی براساس برنامه درسی مدون در نظام آموزشی صورت گیرد عرصه تولید دانش به‌صورت موثری پیشرفت خواهد نمود بر همین اساس، خودکارآمدی پژوهشی را میتوان نتیجه‌ی نظام آموزشی کارآمد دانست که پیامد آن افزایش فعالیت‌های پژوهشی و میزان تولید علم در دانشگاه‌ها است (۴۸).

نتیجه گیری

در عصر حاضر که نقش آموزش و پژوهش در ارائه حجه از اطلاعات مشهود می‌باشد پیداست که پژوهش محورنمودن جامعه دانشگاهی از همان دوران آموزشی (قبل از ورود به دانشگاه) از اهمیت بسزایی برخوردار باشد. اگر حیطه پژوهشی همانند حیطه آموزشی در سیستم آموزش عالی رشد و نمو یابد، فراگیران با آمادگی و امیدواری بیشتری به خودکارآمدی پژوهشی اقبال می‌یابند. خودکارآمدی پژوهشی توانمندی مدیریت بهینه پژوهشی در رسیدن به اهداف عالی آموزش و پژوهش می‌باشد. به‌کارگیری کاوش‌های علمی ریشه در آموزش و پرورش از همان سطحی‌ترین مرحله آموزش و پرورش تا بالاترین سطوح رخنه کرده است اما نیاز است دستیابی به این مهم برای همگی فراهم و در دسترس باشد. زیرا توسعه پژوهشی زمینه‌ساز توسعه آموزشی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و... خواهد شد و از طرفی خودکارآمدی پژوهشی که بر

جدول شماره ۱: جدول نتایج غربالگری				
ردیف	نام نویسندهگان	عنوان	سال	یافته ها
۱	سید نظربلو و همکاران (۱)	رابطه تعاملات آموزشی و رضایت تحصیلی با خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان	۱۴۰۱	بین تعامل دانشجو-دانشجو، تعامل دانشجو-استاد و تعامل دانشجو-محتوی، همچنین امکانات آموزشی، برنامه درسی، تدریس و یادگیری، فضا و جو دانشگاه، امکانات اداری و سیاستها و رویهها با خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان ارتباط مثبت معنی دار وجود دارد.
۲	عمادی و همکاران (۲۳)	تأثیر تکنیک یادگیری کوانتومی فاینمن بر مهارت‌های شناختی و فراشناختی، خودکارآمدی تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانشجویان	۱۴۰۱	کاربرد تکنیک یادگیری کوانتومی فاینمن، مهارت‌های شناختی و فراشناختی، خودکارآمدی تحصیلی و عملکرد تحصیلی دانشجویان را بهبود بخشید.
۳	احمدی و قریب طرزه (۲۴)	رابطه مؤلفه‌های برنامه درسی تعاملات آموزشی، کیفیت تجارب یادگیری با رضایت تحصیلی دانشجویان دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه الزهراء	۱۴۰۱	بین مؤلفه‌های تعامل دانشجو-دانشجو، تعامل دانشجو-استاد و تعامل دانشجو-محتوا از متغیر تعاملات آموزشی و مؤلفه‌های منابع، محتوا، انعطاف‌پذیری و کیفیت رابطه استاد-دانشجو از متغیر کیفیت تجارب یادگیری و همچنین مؤلفه روش، محتوا و ارزشیابی از متغیر ادراک از مؤلفه‌های برنامه درسی با متغیر رضایت تحصیلی دانشجویان ارتباط مثبت معنادار وجود دارد
۴	روستائی و همکاران (۲۵)	پیش بینی اضطراب پژوهشی بر اساس کمک طلبی پژوهشی و خودکارآمدی پژوهشی در دوران شیوع ویروس کرونا	۱۴۰۰	بین کمک طلبی پژوهشی و خودکارآمدی پژوهشی با اضطراب پژوهشی ارتباط معناداری مشاهده شد و همچنین کمک طلبی پژوهشی و خودکارآمدی پژوهشی منجر به کاهش سطح اضطراب پژوهشی دانشجویان در دوران شیوع ویروس کرونا می‌شود.
۵	بریمانی و باقری (۲۶)	رابطه میان حمایت سازمانی و خودکارآمدی پژوهشی با نقش میانجی رشد توانایی آینده‌پژوهی معلمان	۱۴۰۰	میان حمایت سازمانی و رشد توانایی آینده‌پژوهی با خودکارآمدی پژوهشی معلمان رابطه معنادار وجود دارد همچنین نقش میانجی رشد توانایی آینده‌پژوهی در رابطه میان حمایت سازمانی و خودکارآمدی پژوهشی تأیید شد.
۶	صادقی و همکاران (۲۷)	تاثیر خودکارآمدی پژوهشی بر فریبکاری تحصیلی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی: نقش میانجی منبع مهارت تحصیلی	۱۴۰۰	منبع مهارت تحصیلی درونی در میزان تاثیرگذاری خودکارآمدی پژوهشی بر فریبکاری تحصیلی نقش میانجی ندارد اما منبع مهارت تحصیلی بیرونی به عنوان یک متغیر میانجی موجب افزایش فریبکاری تحصیلی می‌شود.
۷	قریبانی و همکاران (۲۸)	شناسایی مؤلفه‌های خودکارآمدی پژوهشی در سازمان استاد و کتابخانه ملی ایران» یافته ها نشان داد که ۸۰ مقوله در رابطه با مقوله مرکزی «خودکارآمدی پژوهشی	۱۴۰۰	به طور کلی مؤلفه های خودکارآمدی پژوهشی در سازمان با عوامل فردی، سازمانی و فراسازمانی مرتبط است.
۸	حسام و همکاران (۲۹)	ارزیابی عملکرد پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشکده توانبخشی دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز و ارتباط آن با خودکارآمدی پژوهشی	۱۴۰۰	چارچوب طراحی آموزشی در فرایند آموزش مجازی شباهت زیادی به مراحل طراحی آموزشی در فرایند آموزش حضوری دارد اما در جزئیات، لازم است ویژگی های آموزش مجازی (الکترونیکی) در نظر گرفته شود.
۹	قنبری و حیدری سورشجانی (۳۰)	نقش کیفیت عملکرد اعضای هیئت علمی در یادگیری خودراهربر با میانجی گری خودکارآمدی پژوهشی	۱۳۹۹	متغیر کیفیت عملکرد اعضای هیئت علمی اثر مستقیم مثبت، اثر غیر مستقیم مثبت و اثر کل مثبت و معنادار بر متغیر یادگیری خودراهربری دانشجویان دارد. خودکارآمدی پژوهشی اثر مستقیم مثبت بر متغیر یادگیری خودراهربر در سطح ۰/۰۱ دارد. همچنین متغیرهای کیفیت عملکرد اعضای هیئت علمی و خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان، ۶۲ درصد واریانس متغیر یادگیری خودراهربری را تبیین می کند.
۱۰	حیدری و همکاران (۳۱)	بررسی روابط بین فرهنگ تحقیقاتی دانشگاه و خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی: نقش واسطه گری توانمندی نگارش علمی	۱۳۹۸	فرهنگ پژوهشی دانشگاه تاثیر غیرمستقیم مثبت و معناداری بر خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان دارد.
۱۱	پیری و همکاران (۳۳)	رابطه کیفیت تجارب یادگیری دانش آموزان در احساس تعلق به مدرسه با نقش واسطه‌ای نگرش به برنامه درسی	۱۳۹۸	نگرش به برنامه درسی با ضریب بتای ۴۲ درصد قوی‌ترین پیش‌بینی کننده کیفیت تجارب یادگیری است و بین مؤلفه‌های کیفیت تجارب یادگیری (منابع، محتوا، انعطاف‌پذیری، کیفیت روابط بین معلم و دانش‌آموز) با نگرش به برنامه درسی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد.
۱۲	تابع بردبار و همکاران (۳۲)	رابطه سبک‌های یادگیری و قابلیت آینده‌پژوهی با نقش واسطه‌ای خودکارآمدی پژوهشی	۱۳۹۷	سبک‌های یادگیری و خودکارآمدی پژوهشی می‌تواند پیامدهای یادگیری دانشجویان را تحت تأثیر قرار دهد.
۱۳	نیزآذری (۳۴)	واکاوی رابطه کیفیت تجارب یادگیری و خلاقیت با رشد توانایی آینده پژوهی در دانشجویان	۱۳۹۷	کیفیت تجارب یادگیری بیشترین رابطه را با توانایی آینده پژوهی دانشجویان دارد.
۱۴	کیزکاپان (۳۵)	خودکارآمدی پژوهشی معلمان علوم دانشجویی: آیا در یک دوره معکوس ایجاد می شود و پیشرفت را پیش بینی می کند	۲۰۲۳	خودکارآمدی پژوهشی در کل و در هر زیر بعد افزایش یافت. همچنین، تجزیه و تحلیل رگرسیون نشان داد که خودکارآمدی پژوهشی معلمان علوم دانشجویی یک پیش‌بینی کننده معنادار و متوسط براینمراست پیشرفت است.
۱۵	گالوت و همکاران (۳۶)	خودکارآمدی پژوهشی در میان دانشجویان آموزش بازرگانی یک مؤسسه آموزش عالی در شمال فیلیپین	۲۰۲۳	بین خودکارآمدی پژوهشی از نظر جنسیت و برنامه تحصیلی تفاوت معناداری وجود ندارد.
۱۶	نوید (۳۷)	خودکارآمدی سواد اطلاعاتی‌اتساید شاغل در شورای تحقیقات علمی و صنعتی پاکستان	۲۰۲۲	دانشمندان در استفاده از مهارت‌های سواد اطلاعاتی سطح پیشرفته توانایی کمتری دارند. علاوه بر این، سن، جنس، صلاحیت تحصیلی، تجربه پژوهشی، تعداد انتشارات پژوهشی و آموزش دریافت شده به نظر می‌رسد پیش‌بینی کننده خودکارآمدی باشند.
۱۷	بای و وانگ (۲۸)	نقش ذهنیت رشد، خودکارآمدی پژوهشی و ارزش درونی در یادگیری خودتنظیمی و دستاوردهای یادگیری زبان انگلیسی	۲۰۲۳	ذهنیت رشد، پیش‌بینی کننده قوی‌تری نسبت به خودکارآمدی پژوهشی است.

References

1. Seyed Nazarloo ST, Tahmasebzadeh Sheikhlari D, Ghaderi S, Mohammadi Poya S. The Relationship between Educational Interaction and Academic Satisfaction with Student Self-Efficacy. *Iranian Journal of Engineering Education*. 2022;24(93):87-104.
2. Tahmasebzadeh Sheikhlari D, Fathiazar S, Jafarian V, Hamrazadeh M, Zilabi G. Criteria of Effective Teaching and Its Application in the Educational Process: Views of Faculty members and Students. *Iranian Journal of Medical Education* 2018; 18:257-268.
3. Tabea Bourdbar F, Shafiee Sarvestani M, Mousavipour SR. The relationship between learning Styles and future research capacity with the mediating role of research self-efficacy, *Quarterly Journal of Research in Educational Systems*. 2018(43):111-195.
4. Bahmanabadi SK, H. Validation of the student interest in research questionnaire (RIQ) A measure of the performance of research education in universities. . Fourth National Conference on Education Tarbiat Dabir Shahid Rajaei University. 2012.
5. Akbari Borang M, Rudi Aliabadi S, Habibi Z. The role of perception of indigenously of the curriculum on student satisfaction (Case Study) Faculty of Educational Sciences and Psychology, Birjand University Higher Education Letter 2018;11(43):49-67.
6. Sharifzadeh F. The necessity of reidentifying educational system and its role regarding country's social-scientific development: A research on university undergraduate public administration program. *Sociological Cultural Studies*. 2011;2(1):79-112.
7. Adeyi AO, Apansile EK, Okere W, Okafor LI. Training and development and organisational performance: Standpoint from Private tertiary institutions in Nigeria. *Journal of Economics, Management and Trade*. 2018;21(12):1-10.
8. Salimi M, Khodaparast M. The effect of teacher-student relationship on academic motivation and research self-efficacy of postgraduate students in physical education and sports sciences, *research in university sports*. 2015;9:109-126.
9. Hamrita TK. Building a holistic international educational partnership: Collaboration between The University of Georgia and the Tunisian Higher Education System. *Journal of community engagement and scholarship*. 2011;4(1):5.
10. Shariatmadari A. Society and education. Tehran: Amir Kabir. 1986.
11. The hidden curriculum. Nimage publication. 2008.
12. Ebrahimi Qawam S. The application of learning theories in the curriculum of Islamic Azad University Ray branch. 2009.
13. Fadeeva Z, Mochizuki Y. Higher education for today and tomorrow: university appraisal for diversity, innovation and change towards sustainable development. *Sustainability Science*. 2010;5:249-256.
14. Karabi S, Hoseini S, Naemi H, Karabi F, Mohammad, Rakhshani H. Assessing Sabzevar University of medical science student's tendency to do research projects in 2012. 2015;17(2): 9-17.
15. Lev EL, Kolassa J, Bakken LL. Faculty mentors' and students' perceptions of students' research self-efficacy. *Nurse education today*. 2010;30(2):169-174.
16. Salehi M, Karshki H, Ahanchian M. Causal model test the role of social cognitive factors affecting research self-efficacy of PhD students. *Iranian Higher Education Quarterly*. 2014;5(3):83-60.
17. Lynn Mix V. Library and university governance: partners in student success. *Reference services review*. 2013;41(2):253-265.
18. Nasiri Valik Bani F, Afzali A, Ghaderi Sheekhi Abadi M. Analysis of the focal relationship between professors effective teaching and students research self-efficacy. 2021;14(54):79-95.
19. Hemmings B, Kay R. Research self-efficacy, publication output, and early career development. *International Journal of Educational Management*. 2010;24(7):562-574.
20. Poorbarat S, Ramezani Sani Gelyan N, Hoseinzadeh A, Shakouri P, Saeidi E, Haresabadi M. Research Self-Efficacy and Its Related Factors in Students of North Khorasan University of Medical

- Sciences. North Khorasan University of Medical Sciences 2021; 13(1) :36-42.
21. Miri MR, Salehiniya H, Bahlgerdi M, Tiyuri A, Tiyuri A. Research Self-efficacy among Postgraduate Students at Birjand University of Medical Sciences. *Iranian Journal of Medical Education* 2018; 18:156-163
  22. Jacobs RJ, Kane MN. Predictors of research self efficacy in first-year osteopathic medical students. *International Journal of Osteopathic Medicine*. 2021;39:26-31.
  23. Emadi SR, Momenirad A, Bayat Z. The Effect of Feynman Quantum Learning Technique on Cognitive and Metacognitive Skills, Academic Self-Efficacy and Students' Academic Performance. 2022; 10(18):89-112.
  24. Ahmadi P, Gharib Tazreh S. Relationship between Curriculum Components of University Students, Business Quality and Academic Satisfaction, Psychology and Educational Sciences. *Journal of Higher Education Curriculum*. 2022;13(25):7-27.
  25. Roostaei Sh, Taghvaeinia A, Nikdel F. Role of Research Help Seeking and Research Self-efficacy in the Prediction of Research Anxiety among Graduate Students during the Coronavirus 2019 Epidemic (COVID-19). *Journal of Research in Educational Systems*. 2022;15(55):29-40.
  26. Barimani A, Bagheri M. Organizational Support and Research Self-efficacy: The Moderating Role of Development of Teachers' Capability of Futurology. *QJFR* 2022; 18(4) :97-112.
  27. Sadeghi M, Ghaampour E, Ghare Veysi S. The effect of research self-efficacy on academic cheating in graduate students: The mediating role of academic locus of control. Knowledge and research in the era of applied psychology. 2022;18(4):97-112.
  28. Ghorbani M, Jalalvandi M, DowlatAbadi H.R. The Role of Metacognitive Strategies and Emotional Intelligence in Predicting the Writing Skills of the Sixth Grade Students. *Cognitive strategies in learning*. 2020;8(14):225-239.
  29. Hessam M, Monjazi S, Molhemi F, Mehravar M, Evaluation of research performance of Post- graduate students of Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences and its relationship with the Research Self-Efficacy. *Horizon of Medical Education Development*. 2021;12(4):53-63.
  30. Ghanbari S, Heidari Sorushjani N. The role of faculty members' performance quality in self-directed learning: the research self-efficacy test. *Journal of Research in Teaching*. 2020;8(2):177-197.
  31. Haidari E, Marzoogh R, Keshavarzif. Investigating the Relationship between Quality of Learning Experiences with Academic Stress and Research Self-Efficacy of Student. *Development of soldier training of Ahvaz soldier*. 2019;31(10):46-335.
  32. Tabibardbar F, Shafiei Sarostani M, Mousavipour S. The relationship between learning styles and prospective research ability with the mediating role of research self-efficacy. *Research in educational systems*. 2018;43(12):95-111.
  33. Piri M, Shahi A, Bargi I. The Relationship Between the Quality of Students' Learning Experiences in the Sense of Belonging to the School with the Mediating Role of Attitude Toward the Curriculum. *Journal of Curriculum Studies*. 2019 Aug 23;14(53):55-76.
  34. Niazazari M. Examining the relationship between the quality of learning experiences and creativity with the development of student futures ability. *Future studies of management*. 2018;112(29):93-101.
  35. Kızkapan O. Student science teachers' research self-efficacy: does it develop in a flipped course and predict achievement? *Interactive Learning Environments*. 2023:1-13.
  36. Gaoat MP, Magbitang TD, Bumanglag JD, Ramirez JFM. Research self-efficacy among business education students of a higher education institutional in northern Philippines. *American Journal of Interdisciplinary Research and Innovation*. 2023;2(1):7-12.
  37. Naveed MA. Information literacy self-efficacy of scientists working at the Pakistan Council of Scientific and Industrial Research. 2022.
  38. Faridi MR. Relationship between teachers 'teaching effectiveness and research self-efficacy and

- students' self-directed learning, *Teaching and Learning Research*. 2015;13(2):86-75.
39. Ground Y, Maktabi GH, Farzadi F, Salaripour M. Investigating the role of the interaction of educational environment experiences with the mediation of epistemological beliefs on research self-efficacy of graduate students of Ahvaz Chamran University. *Quarterly Journal of Educational Psychology*. 2018;14(48):56-37.
  40. Heydari I, Marzooqi R, Kheshavarz F. Investigating the relationship between the quality of learning experiences with scientific stress and students' research self-efficacy. *Jundishapur Education Development Quarterly Journal of Educational Psychology*. 2019;10(4):346-335.
  41. Kahn JH. *Research Training Environment Changes: Impacts on Research Self-Efficacy and Interest*. 2000.
  42. Bakken LL, Byars-Winston A, Gundermann DM, Ward EC, Slattery A, King A, et al. Effects of an educational intervention on female biomedical scientists' research self-efficacy. *Advances in health sciences education*. 2010;15:167-183.
  43. Van den Akker J. Building bridges: How research may improve curriculum policies and classroom practices. *Beyond lisbon*. 2010;201(0):175-195.
  44. Pasupathy R, Siwatu KO. An investigation of research self-efficacy beliefs and research productivity among faculty members at an emerging research university in the USA. *Higher Education Research & Development*. 2014;33(4):728-741.
  45. Rezaeian M, Zare-Bidaki M, Bakhtar M, Hadimoghadam M. A Survey of Research Self-Efficacy in Internship Medical Students of Rafsanjan University of Medical Sciences in 2013. *Journal of Rafsanjan University of Medical Science*. 2015;14(2):111-124.
  46. Dumbauld J, Black M, Depp CA, Daly R, Curran MA, Winegarden B, et al. Association of learning styles with research self-efficacy: Study of short-term research training program for medical students. *Clinical and translational science*. 2014;7(6):489-492.
  47. Bai B, Wang J. The role of growth mindset, self-efficacy and intrinsic value in self-regulated learning and English language learning achievements. *Language teaching research*. 2023;27(1):207-228.
  48. Azma F. Individual differences in research self-efficacy of master's students in physical education and sports sciences. *Sports management studies*. 2017;44(9):175-193.